

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazeta este de 2 ori: Mercuria și Dumineca, Fôia, cându concedu ajutoriele. — Pretulu: pe 1 anu 10 fl. pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a. Tieriesterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

Braslovu 29/17 Ianuaru 1868.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 8 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

MONARCHIA AUSTRIACA. Transilvania.

La iobagi'a din Secuime.

In Nr. 4 alu Gazetei amu comisu o eróre grea, pe care ne simtîmu îndatorati a o corege.

La locul unde amu disu, ca in an. 1562 adica nainte de acésta cu 306 ani se escase o revolutiune sangerósa a iobagiloru secui in contra boieriloru, s' fi trebuitu se citamu indata si a celu articulu de lege, prin carele multi-meia iobagiloru secui fusera aruncati din nou in robia, pentruca apoi dupa 34 ani pe temeiulu aceluiași articulu de lege secuii sateni fusera macelati din nou. Acea lege din 20 Iuniu 1562 asia precum o vedemu publicata de comitele Em. Mikó coprinde aprópe trei foi 80 mare, pentruca dupa datin'a timpiloru de atunci in lege se coprindea si istoriculu si alte motive ale ei; la locul acesta inae este de ajunsu a reproduce din aceea lege numai urmatórele pasage: Dupa introductionea maghiara mai lunga, cea latinésca suna asia: Articuli super statu Dominorum Sicularum Sedum Marus, Udvarhely, Csik, Gyergyó, Sepsi, Kézdi, Orbai in conventu generali trium Nationum transilvaniensium die 20 a mensis Junii in civitate Segesvariensi ex mandato et deliberatione Serenissimi Principis Domini Ioannis Secundi Dei Gratia electi Regia Hungariae, Dalmatiae, Croatiae etc. celebrato, editi, anno 1562:

„Dupace secuii incredinti in vechile loru libertati, cumca ei nu'si voru perde averile si mosiile proprii, s'au resculatu a desea in contra auctoritatiei regelui si in contra starei pacivite a tieriei nóstre si au cutezatu a incerca de multe oii lucruri de acelea, din care a urmatu stricatiune mare preste tieri'a nóstra; deci pentruca se se scótiã dintre noi tóte acestea feluri de reutati si revolutiuni, amu decretatu: ca de aici inainte oricãndu ei (secuii) voru mai pecatui in asemenea lucruri, din care este usulu cá se urmeze necredintia de veci, ei inca cá si nobilimea si cá ceilalti locuitori ai tieriei nóstre se fia pedepsiti cu necredintia perpetua si se'si perdia atatu capetele oatu si averile si mosiile, intooma precum despre acestu lucru intre alti articuli este si unu articulu esitu din decretulu comunu alu oredintiosiloru tieriei nóstre.”

„Primipilii in primipilari'a loru si calaretii in calareti'a loru se traiésca liberi in scaunele loru cá si nobilimea in nobilitatea loru, si pe locuitorii acelu pamentu, pe carii fi au in drept'a loru stapanire, se'si stapanésca si ei cá iobagi, precum stapanésce nobilimea pe iobagii sei, éra la timpulu conscriptiunei se fia conscripti impreuna cu celelalte comune” *).

„Primipilii si calaretii se fia scutiti de ori ce platire de dieciuneli cá si nobilimea etc. etc.”

De ací incolo aceeași lege investese si pe capii natiunei seueiesci intocma cu acelea atributiuni ostasiesci, cu care era investiti pe acelea timpuri boierii tieriei, totuodata ia si pe comunele acum iobagite din nou in óresicare protectiune in contra tiraniei boieresci.

La an. 1437 si an. 1514 ceilalti locuitori ai tieriei fusese subjugati definitivu dupa norm'a celoru din Germania, Poloni'a si Ungari'a, éra secuii isi mai cercara noroculu inca vreo 48 ani, adica pana la 1562 prin mai multe

rebeliuni, totudeauna inse boierimea ungaro-transilvana aliata si ajutata de easi ii trantí la pamentu, ii masacrã si parte ii fugari la Moldavi'a.

Asia este, jus regium, adica rob'i'a iobagésca s'a introdusu si preste secui cá si preste romani cu sil'a armeloru, apoi s'a decretatu si asecuratu prin lege, pentruca o parte mare a poporului se fia si se remana in robia. —

Imprumutulu ungurescu.

Ve aduceti aminte cumca in tómn'a trecuta indata dupa redeschiderea dietei ministeriulu ungurescu o intempinã cu scirea prea placuta, cumca contragerea unui imprumutu in Franoi'a pe oreditulu Ungariei ar' fi asigurat si ca lipseste numai cá diet'a si corón'a se se invoiesca pentruca ministeriulu se si incepa indata operatiunile recerute. Scopulu principale pentru carele era se se faoa acelu imprumutu nationalu se dise a fi oladirea de cali ferate, dintre care dóua mari in m. Principatu alu Transilvaniei. Dela 1526 séu déca vei vrea se te tii strinsu de adeverulu istoricu, dela mórtea regelui Mateiu Ungari'a nu mai vediuise independenti'a cu ochii, ci ea se prefacuse in pasialice turcesci si in comitate germanizate, prin urmare nici de credite de statu din partea Ungariei nu putea fi vorb'a. Din singur'a acésta impregiurare inca se póte esplica usioru acea bucuria mare ce simtí totu sufletulu ungurescu candu audí, ca de ací inainte Ungari'a inca póte face la datorii, éra nu numai alte staturi si natiuni. Acea bucuria se manifestã cateva septemani mai alesu prin foile publice in cele mai felurite moduri, éra anume foile satirice isi batea jocu de germanii austriaci prin caricature ce'i infaciosia cá murti de fóme, candu ungurii se saturã bine dintr'unu castronu plinu cu 40 pana la 60 milioane. Dintr'odata inse ese „Hon” (Patri'a) fóia opositionala si striga: stati! Suntemu insielati, nu ni se dau bani imprumutu. — De ací incolo urmã o disputa si cërta fórte uritiósa asupra imprumutulu proiectatu, pana candu se latí alta faima, ca adica milionarii din Parisu aru fi promis cu edreptu vreo 40 milioane, sub conditiune inse cá se garanteze si — Austri'a! Acésta scire vení cá unu fulgeru neasteptatu la totu publiculu celu neinformatu, nedepinsu si scurtu de vedere. Dintr'odata se aude, ca dn. Melchioru Lonyai ministrulu de finantia a calatoritu la Parisu, unde a facutu trei minunate, prin urmare ca imprumutulu ar' fi asigurat.

Intru adeveru ca preste pucinu se si porna subscriptionile la imprumutu. Ce se vedí inse érași! „Wanderer” din 22 Ian. (fóia cunoscuta cá dualistica, ce e dreptu inse liberala) aduce din Parisu dela 18 Ian. unele descoperiri, la a caroru citire publiculu sta cá uimitu. Dupa aceleasi imprumutulu ungurescu séu nu se va contrage in Franoi'a nicidecum, séu numai cu o paguba spaimantatóre, la care voru avé a platí nepotii si stranepotii nostrii. Ungari'a nu e cunoscuta de locu si nu are nici unu feliu de creditu in Franoi'a. Cum se i se faca creditu? Éca cum. Agentii unguresci ceru dela ministeriu cateva sute mii francoi, platescu la o multime de foi publice asia numite Reclame, adica lauda si reomandatiuni catu se póte mai pompóse si bombastice despre Ungari'a, numera milioane de cai, boi, oi, porci, pana si 25 mii magari, pe carii iar avé Ungari'a. La tóte acestea francii, carii cunoscu atatu de bine ce insemna Reclame, adica vorba laudatósa si mintiunósa, le respunsera curatu asia: domniloru, nu ve pradati banii tieriei pe ceartalanii (Marktchreierei); voi vreti a sci numerulu vitelorú vóstre, numeru improvisatu si acela, éra

statistica despre ómeni, de agricultura, de comertiu si industria nu ne puteti arata de locu, pentruca abia acum ve apucarati de ea. Deci aflati odata, ca creditulu vostru in ochii nostrii nu e nicidecum mai mare, decatu este de ecs. alu tieriloru Tunis, Mexico, Honduras etc. Altu creditu, alte garantii, pentruca numai asia pe barbile vóstre cele frumóse nu damu bani.

Déca sunt adeverate impartasirile atinse aici numai pe scurtu, apoi acelu creditu tocma si facunduse va costa pe tierile numite ale coróniei unguresci interese si spóse abnorme, in catu unii se temu ca interesele voru esi pana 200% —

Dela Sibiu ni se sorie, cumca auctorii tatile eclesiastice si scolastice ale confesiunei elvetico-reformate din Orastia folosinduse de ocaziunea data loru prin cunoscut'a propunere de subventiune au tramasi la Sibiu pe 19/7 Ian. o deputatiune constatóre din parochulu Pap István si directorulu Szabó. In acea di acei doi deputati mersera mai anteu la dn. Ioanu Hanea protopopu si directoru alu seminariului archidiecesanu spre a'i multiamí pentru propunerea facuta in un'a din siedintiele adunarei universitatii. Fiindu acea di totuodata onomastic'a laudatului domnu protopopu, s'a intemplatú cá tocma la intrarea deputatiunei se se afle la reverenti'a sa o multime de amici si cunoscuti din diferite natiuni si confesiuni cá stimatori si veneratori ai sei. In acelea minute unulu dintre deputati tienú oratiunea sa respicata in terminii cei mai caldurosi de reuno-sintia. Ni se asigura ca acea scena a fostu in adeveru surprindietóre. Dupa respunsulu patriotiu ce li se dete si dupa óresicare petre-cere in acea societate aléssa, ddni deputati dela Orastia mersera la dn. comite C. Schmidt si de acolo in ordine pe la toti membrii adunarei. Cu mare plácere se póte inregistra ingrijirea reformatiloru de instituttele loru publice. In totu fundulu regescu abia vei afla diece mii unguri reformati, cu tóte acestea ei ajutati mai alesu de corelegionarii loru magnati din vecinele comitate cu comitele Gotardu Kuhn in frunte, isi redicara si unu gimnasiu nou in orasiulu limitrofu Orastia. In acelu gimnasiu ungurescu invetia si unu numeru frumosu de tineri romani, din cauza ca 180 mii romani din comitatulu Hunedórei n'au nicairi ecóle midilocii, prin urmare déca voiescu se invetie ceva, sunt siliti se mérga seu la gimnasiu reformatu, seu la celu evangelicu (sasescu). Este scintu ca in acésta tíera tienuturile locuite de romani sunt cele mai sarace de scóle mai mari. Lips'a de scóle inse nu bate nicairi asia tare la ochi cá in comitatulu Hunedórei, in districtulu Fagarasiului, in Campia si in muntii apuseni. In tóte acelea patru tienuturi lips'a de celu pucinu 12 scóle normale bune cu cate patru dooenti buni si bine platiti, cum si lips'a de cate unu gimnasiu romanescu este simtita cá pana de tóte dilele. Inca vreo 10—20 ani lipsa de asemenea scóle, apoi dupa cum mergu lucrurile, tocma de ai voi se le mai faci, nu vei mai avé cui. Astadi cá totudeauna celu care sta pe locu, remane inapoia tuturoru, astadi inae lumea alérga pe aripele vaporului, electricitatiei, artelorú tipografice, litografice si stenografice; altii alérga, éra noi mergemu fórte incetisioru. —

De langa Ternav'a mica 14 Ian.

M'a surprinsu fórte unu asertu cu totulu ne asteptatu, ce mai de aprópe vediu in „Kol. Közlöny”. Intielegu asertulu dlui D. D. redactorulu numitei fóia din Nr. 2 a. c., dupa care in Secuime se nu fia custatu nici una data iobagi'a si pre timpulu principiloru nationali in Ardélu se nu fia fostu ómeni mai fericitu, de-

*) In originalu: A főnépek az ő főiségekben és a főjek az ő főfőiségekben minden széken szabadon éljenek úgy mint a nemesség az ő nemességében, és az földön lakókat, kiket jó igazsággal bírnak — úgy mint a nemesség bírják az ő jobbágyokat, ökis jobbágyul bírják, kik a rovásnak idejen az több kőaséggel együtt meg rottassanak etc. —

catu — rogu-ve, nu rideti, ca dlu Dozsa e forte superatiosu, — decatu i o b a g i i.

Dlu Dozsa adica nepotendu mistuf suplic'a secuiloru despoliatu de libertate si adusi la sorte de multe ori mai precaria decatu a iobagiloru si dileriloru din comitate, suplic'a prin care se desvelesce una rana adunca, prin care se da de mentiona fanfaronad'a boieriloru nostri asia multu cantata in urechile romaniloru (magunkhoz emeltük) si se arata in ochii lumei, ca boierimea nostra maghiara si asta-di tiene in catusie pe una multime de tierani secui, — suplic'a, ce fara voi'a densului a vedutu lumin'a dilei, — se apuca sa imbete lumea cu apa si aceea turbare, D. D. se incurca de minune, precum patiescu de comuna omenii ce apera una cauza nedrepta.

In Secuime dupa dreptu nu au ostatu rustici, nu iobagi, prin urmare nici urbanitate. — Adeveratu, Ioane Sigismundu si Stefanu Báthoriu pentru ore cari rescóle au iobagitu pre multi plebei secui, dara aces'ta a fostu una nedreptate. Inse Michaiu Eroulu si Georgiu Rákoczi au repusu in statulu libertatii pre oeli mai multi dintre aces'tia. „Cativa, asia inchiaia Dozsa, au fostu victim'a fortiei; dara si iobagi'a acestoru-a fú una continua vatamare de dreptu.“

Audi incurcatura! „In Secuime dupa dreptu nu au fostu rustici.“ Ce feliu de dreptu intielege d. Dozsa? Intielege dreptulu naturei? Dómne apera. D. e cavalerulu dreptulu positivu, alu dreptulu statutariu, pentru care se lupta den'ulu in interesulu aristocratiei, carei sierbesce, si'lu sustiene si déca ar' fi catu de nedreptu in sene. Cu natur'a dlui D. nu se unesce, cá se pledeze pentru dreptulu naturei. Dara nu se unesce nici cu lucrulu. Pentruca, déca D. ar' intielege dreptulu naturei, atunci nu ar' compará Secuimea cu comitatele, nu ar' dice: in comitate a custatu iobagi'a dupa dreptu, ér' in Secuime nu a custatu dupa dreptu. Pentruca dupa dreptulu naturei, iobagi'a nu are locu nici aieri pre lume.

Asia dara d. D. dice: relatiunea urbanitate dupa dreptulu positivu nu a avutu locu in Secuime.

Apoi indata adauge: „Ioane Sigismundu... a iobagitu pre multi secui, dara aces'ta a fostu calcare de dreptu...“

Adica d. D. reconóscóe, ca in f a p t a si in Secuime au fostu iobagi, ori supusi, ori oam le vei mai dice; numai catu domni'a sa dice: relatiunea dintre supusii din Secuime si domniiloru nu a fostu conforma drepturiloru positive ale tieriei.

Me miru, cum s'a potutu invinge d. D. se vorbésca unu neadeveru leitu cá -si aces'ta. Domni'a lui, carele scie bine, ca asierbirea secuiloru aceluora s'a facutu in diet'a tieriei si a trecut prin tóte formele indatinat atunci, domni'a lui, carele scie, ca dietele acelea nu au fostu conchiamate nici de Schmerling nici de Nádasdy, oi de domnitorii legiuiti si tieriei, — si conclusele loru aprobate de aceiasi domni legiuiti; domni'a lui, care ar' poté se scia, si fara indoiéla soie, ca in Secuime au fostu dilerii si inaintea dietei dela Sedisió'a cea dela 1562.

Ei dara domni'a sa dice: legile acelea au fostu contrarie dreptulu stravechiu alu secuiloru. O scimu prea bine. Dara asierbirea omeniloru de prin comitate totu asia de contraria erá drepturiloru ce aveau aces'ti omeni. Deci eu bucuros' concedu, ca nu erá ertatu, se se asierbésca nici unu secu; dara si domni'a lui se'mi concéda, ca nici in comitate nu a fostu ertatu se se asierbésca nici unu romanu, nici unu unguru, nici unu secu, nici unu sasu, nici unu tieganu. Pentruca toti aces'tia aveau drepturi nealienabili.

Legile dreptulu naturale nu erta nici unu dreptu positivu a stator' relatiuni, pre urm'a caroru unii omeni se se considere de l u o r u l u altoru omeni. Inse forti'a privilegiatoru a calcatu si la noi astfelu de consideratiuni.

Asia s'a desvoltatu si la noi unu dreptu positivu, in sene cu totulu nedreptu si absurdu, inse totusi cu puterea deplina pana la inlocuirea sa cu alte legi mai drepte.

Deci si relatiunea urbanitate ce s'a desvoltatu in Secuime — de si erá in sene nedrepta, totu au avutu si are inca deplina putere. Pentruca ea este conforma dreptulu positivu ardeleno.

Totulu e mai antaniu decatu partea si legile aduse in diet'a tieriei Ardélului, la care

au luat parte si secuii, nesmintitu sunt obligat'ie pentru secui.

Déca dlu D. in favórea secuiloru va face exceptiune de aci: atunci toti celi asupriti cu legi nedrepte in sene, dupa teori'a dlui D. voru fi iudreptatiti a nu ascultá de atari legi. Aces'ta ar' trage dupa sene consecintie nemesurate si rime nu ar' inholba mai tare din ochi, candu ele s'aru pune in viétia, decatu chiaru dlu D. si patronii densului.

Prin urmare in Secuime au ostatu relatiuni urbanitate dupa aocelu dreptu, dupa care si in comitate si aiurea oriunde pre faci'a pamentulu, — dupa dreptulu pumntulu. Acolo, cá si aiuri, a introdusu-o un'a si aceeasi putere, adica forti'a.

Si secuii lucra cá cetatiani demni de tóta laud'a, candu alérga cu petitiuni la dieta, cá se'i scape de unu reu, ce forti'a maiora le-a pusu in spinaria, si carele nici una data nu s'ar fi cadutu se'i bantuésca nici pre eli, nici pre parentii loru.

Se sperámu, ca se va terminá una data fericesce desrobirea secuiloru, cea inceputa la an. 1600 de unu mare principe romanu!

Se sperámu, ca dlu Dozsa va incetá a si bate jocu de starea nostra, a unoru apesati de a jugu si in diu'a de astadi, si cu sofistariile sale nu va opaci liusiorarea sortiei nostre. Fia'i de ajunsu, cu catu amu suferitu noi si parentii nostri de atatia secli. Umanitate! unu leacu de umanitate! si pre langa dens'a, de voiti si pucina dreptate! —

— Déca voiesce cineva proba pentru asertulu, ca in Secuime au fostu dilerii si inainte de an. 1562, — d. Dozsa, sum convinsu, nu are lipsa de asia ceva, — cetésca conclusale dietei tieriei dela Mediasiu in an. 1554, unde artic. 5 asia suna „Preste aces'ta totu nobilulu si secuifulu cu iobagii sei dupa capete se sté gat'a bine intrarmati“, ér' artic. 12 dice: „oailalti toti fia fruntasi (lófó) fia secui liberi impreuna cu dilerii loru se sté gat'a calari sub pedeps'a capului.“

De aci se vede si aceea, catu de neadeveratu este si acelu asertu alu dlui Dozsa, ca pre timpulu principiloru nationali tieranii (iobagii, dilerii) erau scutiti de detorint'a de a militá! Dómne apera!

Legile dela 1554, cá se tacu de altele, te dau de golu dle Dozsa. Era celo facute la Turd'a in 1542 Dominec'a Judica in articuli 7, 11, 13, 14 asia apriatu vorbescu de detorint'a tieraniloru de a es' la oste, incatu nu este sofistu pre lume, care se le póta restalmaci, — apoi art. 17 totu de acolo, decretéza mórte tieraniloru, ce nu ar' es' la tabara, candu se va dá mandatu spre aces'ta.

Asia sta lucrulu cu detorint'a tieraniloru de a aperá tier'a. Deci indesiertu se impulpa oricine a probá, ca numai privilegiatii s'au luptatu pentru tier'a, ca

„La undele de sange, ce-au oursu in
Campulu-Panei
Versatu prin iatagane si palosia de
Osmanu“

chiaru au avutu amestecu si tieranii.

Eu de locu nu asiu inculpá pre tieranii, déca eli nu ar' fi contribuitu la aperarea tieriei, carea nu'i impartesiá din binefacerile sale. Aci inse e vorb'a de unu adeveru istoricu, amaru pentru multi, dara pentru aceea totu adeveru: Tieranii, romani, unguri, secui si sasi s'au luptatu pentru patria, de si ea le erá muma vitrega. —

Nu sta dara nici aceea, ca tieranii ar' fi inotatu in fericire (Erdély legboldogabb népe a jobbágyeág lett, mely tenyészett és szaporodott). Dlu Dozsa inca nu orediu se fia sorisu sirurile acele fara unu suriso sarcasticu, ca daa scie bine, ca nobilimea, impilatori'a tieraniloru, forte adese ori vaiera sorte tieraniloru si arare ori o numesce fara adausulu de m i s e r a, seraca, apesata, stórsa.

Érta on. cititoriu, déca am fostu prea lungu. Caus'a aces'ta atinge pielea mea si a multoru altoru secui, si e sóra buna cu a catorva mii de rustici romani, maghiari si sasi din comitate, cari toti astepta se se vedea si ei una data tractati cá filii patriei, pentru care au sangeratu ei si parentii loru. — o —

Memorandu

alu deputatoru romanu gr. cat. in caus'a suplinirii prin alegere a veduvitului soaanu episcopescu de Fagarasiu si totuodata metropolitanu de Alb'a Iulia.

„Soaanulu metropoliei de Alb'a Iulia a devenitu vacantu prin mórtea lui Alecsandru Sterca Siulu tiu intemlatu in 7 Sept. 1867.“

Credintiosii romani gr. cat. din Ungari'a si Transilvani'a, aprópe la unu milionu si diemitate, dorescu din tóte anim'a, cá catu mai curandu se se faca dispusetiune pentru inlocuirea scaunulu metropolitanu memoratu.

Molcomirea individuale si soziale a atatoru cetatieni, precum si aperarea intereselor loru religiose, atatu de importante, pretindu deslegarea aces'tei cestii ardiétorie, si inca o deslegare, care se coresponda dorintiei generali, de care sunt inspirati toti credintiosii aces'tei provincie metropolitane.

Condusi de aces'te motive, subscriisii deputati dietali, cá locuitori din tienuturile romane gr. cat., se simtu indemnati a substerne intr'unu memorandu — eocelu asteptariloru comuni a toturoru cetatieniloru, cari i au alesu — dorintiele generali si postulatele coreligionariloru loru in privinti'a provederei aces'tui scaanu archipastorescu.

Inse cá se póta tiené o directiune rationabile in procedur'a ce se va urmá, mai inainte de tóte trebe lamurite mai de aprópe dóne intrebari, edica:

a) Care este trecutulu metropoliei gr. cat. de Alb'a Iulia?

b) Ce mesare s'au luat in timpurile vechie si mai recentu pentru suplinirea veduvitului scaanu metropolitanu?

Memorandulu de faoia n'are de scopu a insira datele istorice ale intemeiarei metropoliei de Alb'a Iulia si ale sustarei ei in decursu de atate secle pline de adversitati, prin cari a trecut.

Numeróse sunt cauzele politice cari nu admittu una atare procedere;

pentruca, de o parte candu ni-amu aduce aminte, cu deplina multumire de preagratiósele diplome ale lui Mathia, Vladislau si ale altoru principii, in cari se memoréza metropolitii de Alb'a Iulia intr'unu modu corespondentiu demnitatii si conditiunii loru ierarhice, — candu amu insirá mai departe atate ordinatiuni regesci distribuitorie de dreptate si binefaceri, in cari romanii, atunci de ritulu greco-orientalu, dimpreuna cu preotii loru si aflau scutu si alinare in seclulu alu 15 in contra impilariloru rom. catolici transilvani;

n'amu poté de alta parte, se trecemu cu vederea acea stare de opresiune, in care devenisera credintiosii besericesei orientali sub principii indigeni ai Transilvaniei; nesmintitu aru trebú se eschiamamu cu dorere considerandu degiositori'a tractare si persecutiunile cari le intempnara din partea principiloru capii si personele besericesei de atunci.

Dar' e si de prisosu a insirá date speciale spre adeverirea unu faptu istoricu, despre care atatu Martinu Szentiványi, Pray si alti istorici ai patriei, catu si nenumarati straini dau dovedi necontestate.

E faptu istoricu, ca metropolitii gr. orientali ai Transilvaniei, a caroru iurisdictione s'a estinsu si peste supusii loru sufletesci din Ungari'a, se amintescu in timpurile mai vechie in diplomele principiloru catolici, acum cá metropolitii ai Transilvaniei, dar' totu de unu cu titulu de metropolitii.

Si de si sunt casuri, candu sub principii indigeni ai Transilvaniei, si dupa an. 1701, séu dupace o parte dintre credintiosii de ritulu orientalu s'au unitu cu beseric'a Romei, capii besericesei de atunci s'au numitu simplu episcopi romani, éra dupace s'a transpusu soaanulu metropolitanu in an. 1721 la Fagarasiu si in an. 1738 la Blasiu, de dopa numirea resiedintei loru se mentionéza cá episcopi ai Fagarasiului;

totusi nu aflamu in tóte legile Transilvaniei vr'o decisiune, prin carea s'ar fi ordinaru degradarea metropoliei de Alb'a Iulia la episcopatu, si prin aces'ta se i se fia schimbatu basea ei cea legala.

Nici aceea nu se póte presupune ca, Atanasiu, metropolitulu de Alb'a Iulia, cu o mare parte a credintiosiloru sei din Transilvani'a si Ungari'a uninduse lá an. 1701 cu beseric'a rom. catolica, pentru actulu de unione facutu in in-

terea religioasă catolică se se fi intenționată a se despoia de demnitatea sa de metropolitu ori prin pontificatul romanu, ori prin regele Leopoldu, care domniá pre atunci.

Delaturarea titlului de metropolitu n'are nici o baza juridica, si nu se póte atribui decatu negligintiei emanate din vitregimea timpilor de atunci, si cumca n'a avutu vreo influinta decatu numai asupra titlului, dar' nici incatu asupra restringerei jurisdicțiunii metropolitane, se póte dovedi prin necontestabilá experientia istorica, ca capii besericesci din Transilvania înainte si dupa unione, in cursulu unui seculu si diumetate, in tóte scriptele si corespundintiele lor oficiale, precum si in cartile besericesci tiparite s'au numitu pre sine neintreruptu acum cá metropolitu de Alb'a Iulia, acum cá metropolitu ai Ungariei, Transilvaniei si ai partilor adneocate, si asupra tuturor tenuturilor acestora au avutu jurisdicțiune metropolitana.

Dara arhieriei nostri au potutu pre dreptu intrebuintia si dupa unione titlulu de metropolitu si din caus'a, ca unionea cu beseria apusului s'a intemplat pe cale sinodale, primind'o cu metropolitulu deodata totu clerulu si inca pre langa acea asigurare determinata, ca afara de recunoscerea celor patru puncte dogmatice, besericeii s'au lasatu neatinsé si i s'au intaritu tóte drepturile si privilegiete sale, si nici o a facutu vreuna data regimulu exceptiune facia cu capii besericesci in contra usuarii acelor drepturi.

Arhieriei nostri si-au aratat de nenumarate ori plansurile pentru restituea si usurea diplomatica a demnitatii lor metropolitane; e cunoscutu, ca insusi antaiulu nostru regimu respundietriu din 1848 s'a ocupatu seriosu cu a ceea implinire a dorintiei romanilor: cá demnitatea metropolitana, intemeiata pe baza legale, si carea a si sustatu de facto in consecintiele sale, se afle o deslegare legitima, ceea ce s'ar fi si intemplat fara indoiela, deca tristele evenimente ce au intrevenu, nu l'aru fi impedeatu intru definitivá regulare a chestiunii.

Acesta rana seculare a romanilor gr. cat. au aflatu in urma, la an. 1855, remediulu seu, ca adica metropolia de Alb'a Iulia, atatu in *sensulu preagratiósei diplome a Maiestatii Sale regesi Apostolice*, date in puterea dreptului ce i compete in afacerile besericesci „*jus circa sacra*“, catu si in intielesulu cuvintelor prea chiare ale bulei pontificie, nu se infintieza, ci se restituiesce, adica se reasiedia pre bazea trecutului seu istoricu. Acést'a se adeveresce lamuritu prin cuvintele urmatórie ale bulei pontificie dtu. 6 Dec. 1866:

„Atque ut memoria non intercidat, quod postremis Albae Juliensis sive Albae Carolinensis Metropolitana cum suis dioecesanis a schismate ad veram fidem catholicam se converterit et in unitate ac subjectione Romanae Apostolicae sedi vitam Deo reddiderit, prout monumenta testantur, hinc peculiariter concedimus atque indulgemus, ut quicumque in posterum fuerint graeci ritus catholici Fogarasienses Antistites, nomen quoque ac titulum Archiepiscopi Fogarasiensis Albae Juliensis etiam in omnibus et sigillis eorum actis adhibere libere et licite possint et valeant etc. etc.“

Considerandu aceste date istorice, nu se póte nici incatu elatiná bazea legale a metropoliei de Alb'a Iulia; — totu acele dovedescu, ca demnitatea de metropolitu nu se póte separá de episcopatul gr. cat. alu Fagarasilui, fiinduca insusi episcopulu timpuraneu alu Fagarasilui a reasiegatu titlulu seu diplomaticu si demnitatea sa metropolitana.

De altmintea subsemnatii deputati recunoscemu necesitatea, ca atatu metropolia de Alb'a Iulia, despre care e vorba, restituita numai in decenulu trecut in demnitatea sa formalé, catu si episcopatele Armenopolei si alu Lugosilui, infintiate preagratiósu in timpul mai nou, se se inarticuleze dupa modulu indatinatu in legile patriei.

Ni vomu tiené de detorintia, cá, incatu nu ne va preveni regimulu respunsetoriu, se facemu proiectu de lege in privintia acésta inca in decursulu sesiunii de facia, mai nainte de a fi disolvita diet'a.

La intrebarea, ca ce mesare s'au luat pana acó pentru implieirea scaunului vacantu metropolitano? — legile Transilvaniei ni dau rapsu chiaru prin decisiunea; ut Valachi episcopu libere eligant, per principem confirmandum.

Cumca acestu principiu a avutu o aplicatiune practica, ni servescé de marturia istoria Transilvaniei, care, incependu dela timpul, candu se face amintire despre starea ierarhica a diferitelor confesiuni, nu ni arata nici un singuru casu, in carele scaunulu vacantu arhierepiscopesc se se fi suplinitu altmintea, decatu alegerea libera.

Alegerea arhierieiloru s'a intemplatu totu-deanu'a in sínóde amesuratu prescriptelor cuprinse in dreptulu canonicu alu besericeii resaritului.

Sínódele besericesci in timpurile mai vechie alegeau prin scrutiniu numai unu individu, carele apoi se intaria de principiele; dar' acesta procedura de alegere s'a modificatu mai tardiu intr'atata, incatu astadi sinodulu propune spre denumire la locurile mai inalte trei individi, cari au castigatu cele mai multe voturi.

Sínódele besericesci s'au folositu de dreptulu loru de alegere in modulu descriu in decurgere de mai multi secli, neintreruptu, pana la casulu celu mai nou din 1850, candu s'au candidatu trei insi, si preagratiósu fú numitu Alecsandru Sterca Siulatiu.

La alegerea din urma ce o amintiram chiaru acum, au luat parte in sinodulu arhieriepiscopescu:

a) Protopopii tracturilor gr. catolice din comitatele transilvane, capitanatul Chiorului, comitatele Solnocului de midilocu, alu Crasnei si alu Zarandului, precum si cate doi deputati besericesci din partea fiacaui tractu.

b) Toti membrii capitulului metropolitano;
c) Notariulu venerabilei consistoriu;
d) doi deputati ai corpului profesoralu din Blasiu, si

e) deputatul cínului calugarescu gr. cat. alu Vasilitiloru.

Ordinarduse alegerea metropolitulu prin guvernulu, vicariulu capitaru midilocesce invitările formale la alegere pre diu'a detiermurita de comisariulu regescu, esmisu in aceasta cauza, — alegerea se intempla prin votu secretu in presintia comisariulu regescu, si cei trei insi, cari au capetat mai multe voturi, se candidéza spre denumire.

Dupace amu specificatu tóte consideratiunile necesarie pentru adeverat'a lamurire a acestei afaceri, ce astépta deslegare neamanata; luandu in considerare incemnat'a impregiurare, ca drepturile castigate prin unu usu continuu si spriginite prin legile trecutului, sunt de a se sustiené in vigórea lor; éra ougetandu de alta parte, ca trebuesce a se delaturá totu, ce ar' tienti a impedeá prin o procedura contraria ceulu de pana aci, autonom'a organizare interna a diferitelor confesiuni:

Dorintia nostra in privintia suplerei scaunului vacantu metropolitano de Alb'a Iulia, se cuprinde in urmatóriele:

1. Cá regimulu se puna la cale in timpul catu se póte mai scurtu alegerea metropolitulu.

2. Se ordinez pre calea competintelii capitulu metropolitano conchiamarea tuturor tramieiloru tracturilor arhieriepiscopali romane gr. cat. la unu sinodu alegatoriu la Blasiu, loculu de resiedintia alu metropoliei, precum si invitarea acelor'a cari in trecut si la alegerea cea din urma avura dreptulu de a tramite, séu de a participá in puterea gradului lor ierarhicu la sinodulu alegatoriu.

3. Se se esmita unu comisariu regescu, in presintia caruia se se midilocesca intr'o di prefipta alegerea metropolitulu in intielesulu canónelor in vigóre, — si acei trei individi, cari voru ospetá la actulu de alegere maioritata voturiloru se se propusi spre denumire.

„Federatiunea“

Delegatiunile.

Vien'a 20 Ian. Delegatiunile, care cu altu cuventu comunu se potu numi si „senatul imperialu“ in fapta, si-au inceputu activitatea sa in puterea legii respective despre delegatiuni.

In 20 Ian. ele fura primite cu ceremonialu de deschidere la Mai. Sa, si anume delegatiunea din Ungaria la 1 óra condusa de celu mai betranu, c. Antoniu Mailath, care se adresa' asia:

„In puterea art. de XIII din 1867, pr. gr. sanctiunatu de Mai. Ta, urmandu chiamarii Mai. Tale, ne amu adunatu aici. Inainte de ce amu procede legalminte la deslegarea importantelor nostre probleme, placut'a nostra detorintia e a depune la pitiórele Mai. Tale eredit'a nostra

oredintia, aderintia cea nestramutata si profundulu omagiu recomandandune cu umilintia regescéi gratie preainalte.“

Mai. Sa respunde: „Salutu delegatiunea camerei ungarié pe terenulu la care a chiamat'o legea. Suntu convinsu, ca antiéa constitutiune istorica a reg. Ungariei a castigatu in acésta o noua garantia, si avendu Dvóstra acésta convictiune, nisuintia-ve patriotica va fi indrepata cu tóta energi'a intru priintiósa deslegare a chestiuniloru intereselor comune cu contielegere sincera si incredere imprumutata pentru binele tuturoru popóloru mele.“

Dupa acésta se adresa' Mai. Sa catra membrii singuriti cu cate o intrebare si anumitu catra Perczel, dicundu: „Me buouru ca te vedu aici“. Speresu ca vei lucra cu succesu. Perczel respunde: „Ne vomu nevoi a satisfacé indurateloru intentiuni ale Mai. Tale.“ — De aici, se dusera in edificiulu cancelariei ungarié si tienura

I-a siedintia, in care se puse la cale verificarea, alegerea de presiedinte si notariu, aratanduse, ca lipsescu 8 insi, intre cari si K'apka si Tisza; ér' in fine presied. celu mai betranu reportéza, ca Mai. Sa imperatésa nu póte primi delegatiunea ungurésca in starea de facia, dupa cum ast'a isi aratase dorintia.

In II-a sied. din 21 se prochiamá de presiedinte alesu dep. Paulu Somsich si dep. Lud. Horváth notariu. Se propuse a se denumi o comisiune pentru pertractarea obiectelor comune si se primi. Apoi pres. Somsich salutá delegatiunea accentuandu dificultatile problemei de a pune in praece teori'a acésta noua, pentruca calea e neamblata, si lucrulu celu incérca e inca dubiu, de ceea e grea asternerea calei si face de lipsa unanimitate si activitate atatu la respectulu catra oblegamintele legii, catu si catra interesele comune, sperandu cu credintia neclatita drepturile patriei. In fine intonéza unu vivatu pentru regele si patria. Se mai propune alegerea unei comisiuni de 7 pentru a prelucra ordinea casei.

Delegatiunea senatului imperialu

inca merse in 20 pe la 3 óre la Maiestate postanduse in semicercu cá si cea ungurésca fiindu de facia si aici ministrii imperiali Beust, Becke, Kuhn si presied. min. cislaitanu principele de Auersperg. C. Antonu Auersperg conduse delegatiunea sprimenduse, ca cu tóte dificultatile problemei voru conlucra spre a se implini bunele intentiuni ale Mai. Sale si a se pastra interesele intregéi monarchie. tocma prin acésta asigurarduse si consolidarduse prosperitatea regatelor, tieriloru si a popóloru.

Mai. Sa respunde: „Bineventezu cu bucuria prim'a delegatiune esmisa a sen. imp., cu incredintia, ca, ca nisuintiloru ei patriotice pentru binele si puterea monarchiei va succede a deslega curendu si spre multiemere problema impusa de constitutiune. Unu resultatu cá acesta alu consulariloru Dv., suntu convinsu, ca va contribui esentialminte spre a mari increderea popóloru Austriei in institutiunile cele noue si a face, cá pe terenulu constitutiunii se afle noue garantii pentru libertatile lor.“ Dupa acésta se adresa' cu pucine cuvinte catra unii si se puse fine ceremonieloru de deschidere.

In 19 avura ambele delegatiuni primele adunari, si deleg. sen. imperialu se si constituise mergundu sub conducerea presied. alesu c. Antonu Auersperg la Mai.Sa. De vicepresied. si alesu pe Kaiserfeld si apoi primi ordinea casei deputatiloru sen. imp. de a sa, cu modificarea, cá la interpelatiuni se se desjunsu 10 subscrieri. — Cartea rosia, care se infintia pentru Austria, cá si cum se afle cea galbina in Frantia, cea albastra in Anglia si cea verde in Italia, va descoperi actele guvernului referitórie la relatiunile esterne, despre cari se voru face interpelari, cá si pe siurea. —

Inmormentarea imp. Macsimilianu

in cripta strabuniloru se petrecu in 18 Ian. cu o mare solenitate:

Tóte clopotele Vienei dederu la 12 semnalulu ceremoniei. Indeauirea poporului pe strade erá extraordinaria. La 3 óre venira membrii casei imperatesci si reprezentantii suveraniloru statelor europene in cele mai galante caréte: Baden, Bavaria, Anglia, Frantia, Hasi'a, ordinulu Ioanitoru, Italia, Pontificele Romanu, Portugalia, Prusia, Rusia, Sachsonia, Svedia, Wurtemberg'a si Romania'a erá reprezentate. Cea

din urma prin d. Dem. Bratenu. Conductul incepu cu copii din orfelinaturi, apoi urmasa: monachii, preotimea ca la 500 insi, consiliul comunalu, amplotatii de curte, unu escadronu de husari, alti amplotati de curte calari, maiestru de curte cu 6 telegari, soldati de marina si corpulu de matrosi, dupa cari urma mortulu trasu de 6 suri deschisu si decoratu forte pomposu. In giuru oficioieri de marina cu faclii, pruncioieri de nobilu, si alti oficioieri, trabanti, si in fine ei' matrosi si v. admiralulu de Tegetthoff cu alte siarge de curte. Membrii imperatesci ocupara refectoriulu besericeii capuciniloru, care era impodabita cu 36 marce ale imp. Macsimilianu (ostenca in mare cu unu vultur pe ea cu arpile estinse). Cardinalulu de Rauscher binecuvanta mortulu si dupa aceea se straporta de capucini si demutari in cripta, unde se constata adeveritatea mortului intrebanduse cuardianulu prin maiestru de curte cu cuvintele: cunosci Dta in reposatulu pe imp. Macsimilianu din Measco? — Da! 'lu cunoscu' si asia se asiedia in numeru alu 102-lea intre cei din casa imperatesca, conservati acolo. De acolo se reintorsaera erasi in beserica, unde ingenunchiandu se facura rugatiuni pentru mortu si danduse binecuventare se fini ceremoni'a. —

Prag'a 22. Ian. Escose si demonstratiuni. Din caus'a unei pregatiri a germaniloru spre a face ovatiune min. Dr. Herbst, cehii luara ocaziune incepandu dela junimea academica a impedece orce ovatiune. In 19 vedindu cehii, ca germanii se prepara la casa pentru unu conductu, o massa de poporu de mai multe mii se aduna acolo. Indesiertu se luara mesuri politianesci, ca massa poporului incepu a fluera si a striga: „se traiasca corón'a boemica!“ si numai dupa ce se asecura multimea, ca nu se va face ovatiune germana, se dusera cehii la statu'a St. Wenzel, unde 'lu invocara in posesii nationale, de unde inse arestanduse vr'o 4 persoane poporulu se imprascia dicundu, ca si-a implinitu scopulu. In 21 se tienu unu banchetu pentru marele ospu. Pe la 7 ore poporulu erasi se aduna atatu de numerosu incatu nimeni nu mai putea strabate pe strada si candu se dede ordine, ca se se imprascia, incepura a fluera a face musica de pisici, a striga „pereat Dr. Herbst, pereat Beust“ si a canta imnulu nationalu. Se comandara 2 batalioane, care incurcandu si puscile pornira catra poporu, alta divisiune din altu regimentu de alta parte si unu escadronu de husari cu sabiile scose de alta lature. Poporulu vedindu amenintariile se duse erasi la mormentulu lui Wenzel, unde cantara cu capetele descoperite posesi'a: „Hospodine pomiluj ny.“ De aci se duse la teatrulu germanu, unde sparsera festrile. Militi'a porni dupa densii ocupandu impregiurulu casinei germane tote stradele. Se postara si tunuri la comand'a militara. Portile cetatii se incuiara, gendarmii incepura, se plesura unu gendarmu si o patrola, unu civilu remase ranitu. Vreo 14 persoane, cari striga: pereat Herbst, Beust, fura prinse.

Pe la mediulu noptii abia se facu linisce. In 22 pleca si min. Dr. Herbst cu conductu salvu pana la calea ferata. — Acest'a fu demonstratiune in contra dualismului, care intr'o cetate de 140.000 locuitori nu se pote privi numai de escosu de betivi. — Opusetiunea cehica cresce pe di ce merge; diurnalele nationale se imultiescu; inteliginti'a cehica e mare si strinsu nationala. Candu se suspinde unu diurnalu indata esa altulu in locu'i, pentruca si surugii de pe capra spriginescu esirea loru si le cetescu, ma si servitorele sciu sorie si ceti si sciu a fi nationale cu tota mandri'a; inspiratu e totulu pentru caus'a nationale. Diurnalulu „Politik“ in Nr. seu 22 scrie asia: „Deca nu capatamu resbelu in primaver'a viitoria, atunci vomu ave o revolutiune.“ „Nar. Pokrok“ laudandu junimea cehica dice, ca casin'a germana va vegeta numai in umbra baioneteloru pana candu lumin'a adeverului va domni si acolo. Asemeni fapte potu caracterisa situatiunea in Boemi'a, care e forte iritata. —

Cronica esterna.

Democratia.

De candu oapata aristocrati'a europeana din partea poporeloru mai a tuturoru stateloru eu-

ropone votulu celu mai generalu de neincredere dela 1848, care fu indreptatu numai asupra nesuferitei ei arogantie si sumetie, care martora e istori'a, totudeana a suplinitu locul fariseiloru si carturariloru, cari impunea sarcinele cele mai grele pe gutulu poporeloru private si tractate ca animalele si ei nu voiea nici cu degetulu se le atinga. 1848 a fostu scola atatu pentru popore, catu si pentru tiranii poporeloru. De atunci dateza si spiritulu si credinti'a cea neinfanta a poporeloru iubitorie de lumina si libertate, ca pana candu nu voru ambla pe pitioarele sale proprie inaltandu inaintesi lamp'a luminiloru in totu ramulu de cultura, ele nu potu scapa de hidrele si harpiele politice ale societatii, cari 'si aroga destinatiunea, ca numai loru li se cuvine conducerea stateloru si dispunerea asupra sortii poporeloru, in a caroru capu se arunca prin orce mediuloce morale si nemorale. Pe catu de mantuitoria a fostu esperiinta aceea pentru popore, pe atatu a devenitu reactiunea mai ingrigita, ca cu ce mediuloce si sacrificia s'ar mai pute odata reabilita si rearunca in fruntea poporeloru, oatu s'ar pute mai curendu, ca nu cumva desteptarea pre mare a poporeloru se le descopere tote goliitionile si perfidiile loru si se li se taie tota calea pe vecia de a mai veni la lustrulu seu, la timpurile cele de aur, candu tramura sate intregi de o singura biciusca a unui tiranitu de acestia. In statele, in care lumin'a a patrunsu afundu in sinulu poporului, pentruca reactiunea n'a avutu atat'a putere de a se pune luntre si punte impedeandu orce demarsia, orce inaintare a consolidarii democratismului, unde cuvintele loru de hula, apucaturile de demoralizare si coruptiune intre poporu s'au deochiatu de timpuriu, lovinduse de circumspectiunea si lumin'a poporeloru, democratia a prinsu radacini si asimilatu societatea dupa principiale fratietatii, dreptatii si egalitatii. Asta sorte o impartasiescu astadi cu pucine exceptiuni numai statele limbii latine, in cari democratia a sciuta pana acum infrunt'a orce incercari ale reactiunii, care inse astadi devenira la o incordare de reincerare desperata a se mai cucuia pe gutulu poporeloru si in midiloculu loru, unde cris'a inca dureza. — Deca cabinetele Europei se voru indupleca a concede aventare si mai mare reactiuniloru, — atunci poporele desperate presuriu se potu arunca in braciile republicanismului, cu tote ca democratia e mai aplecata la form'a monarchica de regimu, decatu la cea republicana. Franci'a si Itali'a suntu astadi vetrele democratismului, cu tote acestea democratia franceza si italiana privescu regimele loru cu ochi suspiciosi ca cum n'ar fi de buna credintia si ca cum ar' vre o inoetulu a lasa din ce in ce mai libere frenelle reactiunii, ca cu inoetulu se le creasca preste capu. Ea dara si a datu man'a cu tote poporele lumii, ca se porte lupt'a pana la o victoria generala, dupa cum soimu si din congresulu dela Geneva. —

In Franci'a democratia are in capulu seu pe Felix-Pyat, care in societate cu reprezentantii republicanii si poporului: Albert, Greppe, Gambon, Malerdiier si alti partisani de consimtiementu indreptasera o adresa si catra fratii loru din Irlandi'a si Angli'a pronunsianduse despre osindirile celor 3 fenieni in Manchester, Larkin, O'Brien si Allen, cari astadi se privescu de martirii nu numai ai catolicismului din Irlandi'a, ci si ai democratiei republicane. In adresa esite in diurnale intre altele se dice:

„Acesti 3 cetatiani se osendira pentru unu ce, pe care nu'lu era nici unu regimu. Acelu ce e resculare in contra tiraniei, care e cea mai santa din tote obligatiunile. Mortea! acest'a este ultimatu aristocratiei anglice la pretensiunile cele drepte ale poporului irlandezu. — Dupace aristocrati'a i a luat tuier'a, apoi acum i iea si vietia. Unu poetu dice despre unu ucidatoriu alu unui rege, ca dupa celu uoise eschiam'a: „N'am sciutu, ca unu omu ar' ave atat'a sange!“ Ore ce cuviute ar' pune elu in gur'a ucidatoriloru unui poporu, dupa masacrele (macelele) lui Enricu II., Cronvell si Wilhelm III.? Voru face ore furcile dela Manchester capetu la acesta viktima si cea din urma? Noi ne indoimu, dec'a scald'a de sange dela Drogheda nu putu nemici vietia Irlandiei, aceste 3 carnificiuri inca nu si voru afla tient'a. — In numele dreptului poporaloru, care e ase-

menea de santu in Dublinu ca si in Rom'a, in numele omenimii violate fara dreptu si fara ecuitate, in numele adeverului eternu, care auncia neviolabilitatea vietiei omenesci, protestamu noi demooatii francesi! — Noi ne alaturamu la protestulu si la dolulu fratiloru nostri ai demooatiloru Irlandiei si Angliei. Cu voi dimpreuna respingemu in solidaritate acea barbaria, care, fiindu far' de nici unu folosu, se facu numai mai uritiosa. Respingemu intreit'a acest'a osendire, care spiritulu resbunarii numai catu 'lu pote mai nutri si civilizatiunea calea in pitioare.“

Nu aflamu nici o tiara in Europ'a, unde democratismulu se nu fia in lupta activa seu in incordari imponciaste cu reactiunea. Biat'a Poloni'a suferu mortea numelu pentru peccatele aristocratiei si diu'a inviarii ei pote reseri numai, candu polonii voru imbracusia democratismulu.

Principiulu votului universalu din Franci'a si Itali'a, principiulu si standartulu nationalitatiloru, care 'lu inaltia imp. Napoleonu III. se privescu inca totu ca unu stelpu de focu alu mantuirii din partea democratiei si corpulu legislativu democraticu ala Franciiei si ala Italiei ore pentruce spriginescu pregatirile si inarmarile? — Pentruc'a la o ora funesta a reactiunii europene se'i pota redica manusi'a, decidendu inca odata intre reactiune si intre democratismu. — Celu pucinu asia judecamu noi fondulu actiuniloru incidente contrastate la vedere, dar' nu si in adencimile politice de di, care e coperita cu velu din caus'a temerii de republicanismu. Ar' fi se credemu, ca in Ungari'a inca se afla astfelu de relatiuni intre aristocrati'a si democratia, inse democratia maghiara pentru alte nationalitati nemaghiare e intocma, ma dor' si mai periclosa existentiei nationale a celorlalte popora, decatu este aristocrati'a, ceea ce soimu din tractarea lui Kossuth din 1849 si a partiei lui si in 1860—7 facia cu nationalitatile. De si partia Kossuthiana se intrece in foculu seu celu asiaticu a fi preloptat'ria libertatii democratice, asta libertate inse e numai pentru maghiari eclusiva si o democratia ca acesta nu merita onorea numelu dupa intielesulu european; si dec'a cineva ei atribue si aplecarea catra republicanismu, nu mai pucinu ar' fi acosta decatu una fictiune cu scopu de suprematisarea poporeloru din contactulu loru. — Se cuvine dar' a bine intielege si a distinge intre democratismulu european si intre poitur'a democratismului antinationalu oriunde va fi; si dec'a se crede in viatia si reslatirea celuia, se nu se faca encomia si servitia si sterpitureloru democratice. — Dreptatea, egalitatea si fratietatea eschidu orce conditiuni in pretiulu loru, pentruca unde se pune conditiune sine qua non lepadarea de nationalitate, acolo e fictiune pura si libertatea, e miuciuna leita si fratietatea si dreptatea. Democratismulu in lupta cu reactiunea va trebui se cada, dec'a va fi pre creditoriu la zimbirile acesteia, care se arunca si in fruntea si in midiloculu luptei democratice numai pentruc'a se joce rol'a vendiatoriului Simone din Virgiliu, si apoi credulitate er' suferu pentru peccatulu increderii sale. — R.

Din strainatate: sciri pentru conservarea pazei. —

Nr. 912/1867.

1—3

Publicatiune.

Loculu de actuaru la oficiulu comunei Campu-Lungu in Bucovina e de ocupatu, salariulu 350 fl., 8 stanjini lemne si contare la pensiune. Conditioile: Limb'a romana si germana in vorbire si scriere. Cunosciintele: prescrierile politice; etate: 24 pana 40 ani. Cererile in terminu de 6 septemani se se tramita. — Campu-Lungu 30 Dec. 1867. (pl.)

Cursurile la burea in 29. Ian. 1868 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 74 cr. v.
Augsburg	—	—	118 „ — „
London	—	—	119 „ 75 „
Imprumutulu nationalu	—	—	56 „ 85 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	67 „ 90 „
Actiile bancului	—	—	673 „ — „
„ creditului	—	—	187 „ — „

Obligatiile transilvane ale desaroinarii pamentului in 24. Ian. 1867:

Bani 63·25 — Marfa 63·75.